

Theofylline-klysma (233)

Nummer 233

Werking en toepassingen

Wat doet dit medicijn en waarbij wordt het gebruikt?

De werkzame stof in Theofylline-klysma FNA is theofylline.

Theofylline is een luchtwegverwijder. Theofylline vermindert de benauwdheid, doordat het de verkramping in de luchtwegen opheft. Hierdoor kunt u makkelijker ademen.

Artsen schrijven het voor bij astma en chronisch obstructieve longaandoeningen (COPD).

Bij astma verkrampen de spieren van de luchtwegen, waardoor u kortademig wordt, moet hoesten en het benauwd krijgt. Bij COPD zijn de luchtwegen blijvend vernauwd en heeft u last van slijm in de luchtwegen. U moet daardoor veel hoesten en bent vrijwel altijd benauwd.

Het medicijn is vooral bedoeld om te worden toegepast bij een acute aanval van benauwdheid, vooral bij jonge kinderen. Bij een aanval werkt dit medicijn snel. Bij volwassenen wordt het klysma voorgeschreven wanneer het innemen van theofylline-tabletten tijdelijk niet mogelijk is, bijvoorbeeld vanwege braken.

Binnen enkele dagen merkt u dat uw ademhaling beter gaat. U moet dit medicijn dan wel consequent in blijven nemen.

Bijwerkingen

Op welke bijwerkingen moet ik letten?

Behalve het gewenste effect kan dit middel bijwerkingen geven. Als u dit geneesmiddel alleen bij een aanval van benauwdheid gebruikt, zullen vrijwel geen bijwerkingen optreden. Als u dit geneesmiddel regelmatig gebruikt zijn de belangrijkste bijwerkingen maagdarmlachten, onrust, slaperigheid, hoofdpijn, duizeligheid, trillende handen, hartkloppingen en irritatie van de anus. Bij kinderen treden bijwerkingen eerder op. Houdt u het in de gaten!

Zelden

- Maagdarmlachten, zoals misselijkheid, braken, opkomend maagzuur, buikpijn en verminderde eetlust. Deze klachten verdwijnen meestal als u gewend bent geraakt aan het medicijn. Heeft u last van slokdarmontsteking door opkomend maagzuur? De klachten kunnen verergeren. Neem contact op met uw arts als u dat bemerkt.
- Bij vaak gebruiken van theofylline in een klysma: irritatie van de anus.
- Onrust en slaperigheid. Raadpleeg uw arts als u hier veel last van heeft.
- Hoofdpijn, duizeligheid. Raadpleeg uw arts als u hier veel last van heeft.
- Trillende handen, hartkloppingen of een versnelde hartslag. Deze bijwerkingen komen vaak voor als er teveel theofylline in het bloed is. Blijven deze klachten aanwezig, raadpleeg dan uw arts.
- Mensen met hartfalen kunnen sneller last krijgen van hartkloppingen en andere bijwerkingen. Heeft u hartfalen? Gebruik theofylline dan alleen in overleg met uw cardioloog.

Zeer zelden

- Overgevoeligheid voor dit medicijn. U merkt de overgevoeligheid aan huiduitslag zoals jeuk, roodheid, pukkeltjes en zwellingen. Raadpleeg bij deze verschijnselen uw arts. Geef aan de apotheker door dat u

overgevoelig bent voor theofylline. Het apotheketeam kan er dan op letten dat u dit medicijn niet opnieuw krijgt.

- Als u porfyrie heeft, een stofwisselingsziekte waarbij men aanvallen van buikpijn, braken, koorts en hartkloppingen krijgt: dit medicijn kan een aanval uitlokken. Geef aan de apotheker door dat u porfyrie heeft. Het apotheketeam kan er dan op letten dat u dit medicijn of andere uitlokkende medicijnen niet krijgt.
- Bij mensen met epilepsie kan dit medicijn een aanval uitlokken. Overleg met uw arts of u dit medicijn kunt gebruiken.

Raadpleeg uw arts als u te veel last heeft van één van de bovengenoemde bijwerkingen, of als u andere bijwerkingen ervaart waar u zich zorgen over maakt. Merkt u opeens dat een bijwerking toeneemt, dan kan dat een teken zijn dat de dosering te hoog is. Neem dan contact op met uw arts.

Overdosering

De hoeveelheid theofylline in het bloed luistert zeer nauw. Bij te weinig werkt het niet, maar bij te veel kunnen ernstige bijwerkingen ontstaan. Bij chronisch gebruik zal u daarom regelmatig uw bloed moeten laten controleren. Het is ook heel belangrijk dat u de theofylline consequent gebruikt, zodat de hoeveelheid in het bloed constant blijft.

Belangrijke verschijnselen van overdosering zijn toegenomen rusteloosheid, angst, verwardheid en slapeloosheid, ernstige misselijkheid met braken, buikpijn en diarree, spiertrekkingen, bewusteloosheid, hartkloppingen en versnelde hartslag. Waarschuw bij bovenstaande verschijnselen onmiddellijk een arts.

De hoeveelheid theofylline in het bloed kan ook veranderen in bijzondere omstandigheden, zoals griep, hoge koorts, braken, diarree, een te langzame of te snelle schildklierwerking en stoppen met roken. Wees in die omstandigheden extra alert op de verschijnselen van overdosering en raadpleeg uw arts indien nodig.

Hoe, wanneer en hoelang?

Hoe moet ik dit medicijn gebruiken?

Kijk voor de juiste dosering altijd op het etiket van de apotheek. U moet de dosering die de arts heeft voorgeschreven nauwkeurig opvolgen. Het is gevaarlijk als u teveel gebruikt.

Hoe?

- Zorg ervoor dat uw endeldarm leeg is voordat u het klysma inbrengt. Dus ga vooraf naar het toilet.
- Ga op de linkerzij liggen. Houd uw onderste been gestrekt en het bovenste gebogen.
- Breng de tuit van het klysma of de spuit met rectale canule (tuitje) voorzichtig in de anus. Bij kinderen niet verder dan de helft van de tuit inbrengen.
- Knijp de fles zo veel mogelijk leeg en trek deze weer uit de anus. Houd de fles ingedrukt als u hem terugtrekt. Hiermee voorkomt u dat de vloeistof weer terugvloeit in de fles. Er blijft altijd een beetje vloeistof achter in de verpakking. Dit is normaal, de ingebrachte hoeveelheid is voldoende voor de werking.
- Rol op uw buik en blijf ongeveer vijf tot tien minuten zo liggen om te voorkomen dat de vloeistof er weer uit komt.

Wanneer?

Breng bij een benauwdheidsaanval het klysma in.

Hoelang?

Gebruik dit medicijn zolang de arts het voorschrijft. Gebruik het klysma alleen bij een aanval of wanneer het innemen van theofylline-tabletten tijdelijk niet mogelijk is. Wanneer dit geneesmiddel niet helpt of wanneer de klachten zich herhalen, moet u advies vragen aan uw arts.

Dosis vergeten?

Wat moet ik doen als ik een dosis ben vergeten?

Bij langdurig gebruik is het belangrijk dit medicijn consequent in te nemen. Mocht u toch een dosis vergeten zijn:

- Als u dit medicijn één keer per dag gebruikt: duurt het nog meer dan acht uur voor u de volgende dosis normaal inneemt? Neem de vergeten dosis dan alsnog in. Duurt het nog minder dan acht uur? Sla de vergeten dosis dan over.
- Als u dit medicijn twee keer per dag gebruikt: duurt het nog meer dan vier uur voor u de volgende dosis normaal inneemt? Neem de vergeten dosis dan alsnog in. Duurt het nog minder dan vier uur? Sla de vergeten dosis dan over.

Neem nooit een dubbele dosis. Bij dit geneesmiddel heeft een te hoge dosering snel schadelijke gevolgen.

Wanneer u te veel heeft gebruikt, neem dan contact op met uw apotheker of behandelend arts.

Autorijden, alcohol, voeding

Als ik dit medicijn gebruik, mag ik dan...

autorijden en alcohol drinken?

Bij dit medicijn zijn hiervoor geen beperkingen.

alles eten?

Voedingsmiddelen met cafeïne (= cafeïne) kunnen bepaalde bijwerkingen versterken, zoals de rusteloosheid en hartkloppingen. Heeft u veel last van deze bijwerkingen? Beperk dan de hoeveelheid cafeïne in uw voeding door minder koffie, cola, thee of chocola te gebruiken.

Verder kunnen grote veranderingen in eetgewoonten de hoeveelheid theofylline in uw bloed beïnvloeden.

Raadpleeg uw arts bij belangrijke veranderingen, zoals bij een afslankdieet of bij deelname aan de ramadan.

Wisselwerking

Heeft dit medicijn een wisselwerking met andere medicijnen?

Dit medicijn heeft wisselwerkingen met andere medicijnen. In de tekst hieronder staan alleen de werkzame stoffen van deze medicijnen, dus niet de merknamen. Of uw medicijn een van die werkzame stoffen bevat, kunt u nagaan in uw bijsluiter onder het kopje 'samenstelling'.

De volgende medicijnen kunnen de bijwerkingen van theofylline versterken. Dit kunt u merken aan ernstige misselijkheid met braken, hoofdpijn, bewusteloosheid, hartkloppingen en een versnelde hartslag.

Overleg met uw arts als u een van deze medicijnen voorgeschreven krijgt. Mogelijk kan dit medicijn vervangen worden. Als dat niet mogelijk is zal de arts de hoeveelheid theofylline in het bloed vaker controleren.

- Cimetidine, een medicijn tegen maagklachten;
- Diltiazem en verapamil (hart-vaatmedicijnen);
- Fluvoxamine (medicijn tegen depressiviteit en angststoornissen);
- Ciprofloxacin, erytromycine, norfloxacin en pipemidinezuur (antibiotica);
- Disulfiram (medicijn om te ontwennen van alcohol);
- De 50-pil (Microgynon 50, een anticonceptiepil);
- Allopurinol (medicijn tegen jicht).

De volgende medicijnen kunnen de werking van theofylline verminderen. Overleg met uw arts voordat u deze medicijnen gaat gebruiken. Uw arts zal de hoeveelheid theofylline in uw bloed extra laten meten en zo nodig de dosering aanpassen.

- Isoniazide en rifampicine (medicijnen tegen tuberculose);
- Tipranavir en ritonavir (medicijnen tegen hiv en aids);
- Carbamazepine, fenobarbital, fenytoïne en primidon, onder andere gebruikt bij epilepsie. Carbamazepine en fenytoïne worden ook minder werkzaam door de invloed van theofylline.
- Sint-janskruid (hypericum). Gebruik daarom geen Sint-janskruid als u ook theofylline moet gebruiken;
- Aminogluthetimide (een medicijn tegen tumoren).

Twijfelt u eraan of een van de bovenstaande wisselwerkingen voor u van belang is? Neem dan contact op met uw apotheker of arts.

Zwangerschap en borstvoeding

Kan ik dit medicijn gebruiken als ik zwanger ben, wil worden of borstvoeding geef?

Zwangerschap

U kunt dit medicijn gebruiken. Het wordt al jarenlang gebruikt door zwangere vrouwen. Tijdens de zwangerschap is wel extra controle nodig, om de hoeveelheid theofylline in het bloed na te gaan. Bovendien moet een arts het kind vlak na de geboorte extra controleren op bijwerkingen.

Borstvoeding

Wilt u borstvoeding geven, overleg dan met uw arts of apotheker. Dit medicijn komt in de moedermelk en kan bijwerkingen geven bij het kind, zoals prikkelbaarheid en slapeloosheid. In sommige gevallen is de kans op bijwerkingen minder als u dit medicijn net na de borstvoeding neemt. Overleg hierover met uw arts of apotheker.

Wanneer niet gebruiken?

Wanneer mag ik dit medicijn niet gebruiken?

U mag dit middel niet gebruiken

- Wanneer u eerder overgevoelig heeft gereageerd op theofylline.
- Wanneer u hartfalen heeft.
- Wanneer u een leveraandoening heeft.
- Wanneer u een schildklierziekte heeft.
- Wanneer u een refluxziekte (opkomend maagzuur in de slokdarm) heeft.
- Wanneer u epilepsie heeft.
- Wanneer u porfyrie heeft.

Zie voor meer informatie ook de rubrieken 'Bijwerkingen' en 'Zwangerschap en borstvoeding'.

Stoppen

Kan ik zomaar met dit medicijn stoppen?

Bij langdurig gebruik van het klysma kan het enkele dagen duren voor u voldoende effect van dit medicijn merkt. Stop daarom niet te snel als u twijfelt aan het nut.

Als u dit medicijn al langere tijd gebruikt en u wilt nu stoppen dan kunnen de benauwdheidsklachten terugkomen. Bouw daarom langzaam af in overleg met uw arts.

Samenstelling

Wat zit er in dit medicijn?

Theofylline-klysma 1% of 3% of 5% FNA bevat per ml (= milliliter) 10 mg respectievelijk 30 mg, 50 mg theofylline. Verder bevat het klysma glycine en natriumhydroxide. Een klysma bevat 3-10 ml oplossing.

Bewaren

Hoe moet ik het medicijn bewaren?

Bewaar het klysma beneden 25 °C, niet in de koelkast of vriezer. Het klysma is dan houdbaar tot de uiterste gebruiksdatum die op het etiket staat.

Als u nog vragen heeft, kunt u terecht bij de apotheker.

Laatste herziening: 03-11-2010

Deze tekst is opgesteld door het Wetenschappelijk Instituut Nederlandse Apothekers, onderdeel van de KNMP. Voor verdere informatie wordt verwezen naar de tekst op www.apotheek.nl.

Hoewel bij het opstellen van de tekst uiterste zorgvuldigheid is betracht, is de KNMP niet aansprakelijk voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige onjuistheid in deze tekst.